

BOŽIĆNA PORUKA GENERALNIH MINISTARA FRANJEVAČKIH ZAJEDNICA

Asiz, 25. prosinca 2020.

*Narod koji je u tmini hodio svjetlost vidje veliku;
one što mrklu zemlju obitavahu svjetlost jarka obasja.
(Iz 9,1)*

Franjevačka obitelji,
sestre i braćo

Nada je odvažna!

Draga braćo i sestre sveukupne franjevačke obitelji,

Gospodin vam dao mir!

Svjetlost i glazbeni ritam samo su dvije od mnogih sastavnica božićnog izričaja. Toma Čelanski, pripovijedajući o Božiću u Grecciu, govori o noći koja je “sjajna poput dana i ugodna ljudima i životinjama!” U ovoj noći, “pristiže narod i, pred novom tajnom, raduje se radošću, koju nikada prije nije okusio. Šuma odzvanja glasovima, a litice odjekuju svečanim zborovima. Braća pjevaju, dužnu hvalu Gospodinu daju, i cijela noć je ispunjena dahom radosti” (usp. FF 469).

Kao predstavnici velike međunarodne franjevačke obitelji, već nazirući Svjetlo koje dolazi odozgo, donosimo vam, glazbenim jezikom rečeno, razmišljanje o glazbenoj ljepoti enciklike *Svi smo braća*.

1. U NOTNOM ZAPISU

1.1. Nova partitura

Završavamo plovljenje Adventom; Božić je već na pomolu! Ostalo je nekoliko dana do kraja 2020. godine, ali već sada možemo reći da je ovo bila veoma posebna godina. Čini se da smo posljednjih mjeseci proživjeli iskustva koja bi bila dovoljna za cijelo desetljeće. Virus, političke promjene, prosvjedi u mnogim zemljama, napetosti, ratovi, prijezir, rasipanje, kaos informacija – iskusili smo da je svijet postao mračniji, a zbog raznih *zaključavanja*, i zatvoreniji (usp. FRANJO, *Svi smo braća* (=Ssb), poglavlje I: *Sjene zatvorenog svijeta*, br. 9-55).

I upravo u ovom povijesnom trenutku papa Franjo nam je darovao encikliku *Svi smo braća*, u kojoj je htio podijeliti s nama osobnu želju, onu da se ohrabrimo sanjati, težiti ujedinjenoj ljudskoj obitelji, globalnom zagrljaju sestara i braće, “djece iste zemlje, koja nas sve ugošćuje” (Ssb, br. 8).

Papa započinje *Svi smo braća* s posebnim osvrtom na bratsku ljubav koju je živio i promicao brat Franjo, ljubav prema bližnjima i daljnjima; da, čak i ljubav prema Gospodnjim stvorenjima, ali prije svega prema “onima koji su bili istog tijela i krvi” (Ssb, br. 2), jednih prema drugima, prema siromašnima i malenima.

Sveti Otac također podsjeća na duboko značenje povijesnog i krotkog posjeta

brata Franje sultanu Malik-al-Kamilu u Egiptu. Asiški Siromašak ga je susreo kao brata, kao osoba koja ima “srce bez granica, sposobna premostiti razlike nastale zbog porijekla, nacionalnosti, boje kože ili religije” (Ssb, br. 3). Papa Franjo prepoznaje da je sam sveti Franjo sjajni prenositelj Božje ljubavi i “plodonosan otac koji je iznjedrio san o bratskom društvu”. Ovo mu je bila glavna motivacija za pisanje nove enciklike (Ssb, br. 4).

To je još veći razlog zašto bi ova enciklika trebala biti motivacija i nama, članovima franjevačke obitelji! Još nešto ... Mi, generalni ministri franjevačke obitelji, otišli smo u Asiz i bili smo na grobu sv. Franje, 3. listopada, dok je papa Franjo slavio svetu misu i potpisivao svoju encikliku! Imali smo priliku pozdraviti Svetog Oca u ime svih vas. Tu prigodu, koju nam je Providnost pružila, iščitavamo kao jedinstven poziv upućen cijeloj našoj obitelji, a prije svega nama, ministrima. To je poziv da se enciklika *Svi smo braća* sa svim svojim uputama shvati ozbiljno, kao dar i zadatak koji nam papa daje u 2021. godini, i kao motiv koji dolazi od svetog Franje preko pape Franje, kao nova partitura koju treba učiti, vježbati i s njom nastupiti na velikoj sceni povijesti.

1.2. Različite note u akordu nade

Papa Franjo je realan i ne ustručava se nazvati stvari njihovim imenom. Analizirajući situaciju u kojoj se nalazi današnji svijet (Ssb, br. 9-55), on govori o “gustim sjenama, koje ne treba zanemariti”

(Ssb, br. 54). Ali tu se ne zaustavlja. Kakav odgovor daje na patnje koje danas proživljava cijelokupno čovječanstvo? Nada! A što je nada? To je nešto što nam govori “o žeđi, težnji, čežnji za puninom, ispunjenim životom, o odmjeravanju sebe u ogledalu velikih stvari, onih što ispunjavaju srce i otvaraju duh, kao što su npr. istina, dobrotu i ljepota, pravda i ljubav...”. To je stvarnost koja je “odvažna, koja zna baciti pogled dalje od osobne udobnosti, sitnih sigurnosti i kompenzacija koje sužavaju horizont gledanja, i tako se otvoriti veličanstvenim idealima koji život čine ljepšim i dostojanstvenijim” (Ssb, br. 55).

Ali odakle se crpi nada? Spontani je odgovor vjerojatno slijedeći: nadu treba crpiti u Bogu. I doista je tako. Izvor nade i radosti jesu Bog i njegovo evanđelje. Papa Franjo je to već spomenuo u enciklici *Evangelijski Gaudium*, kada je naglasio da se istinska radost rađa u sponi između Boga i čovjeka, između kršćanina i Isusa Krista (*Evangelijski Gaudium*, br. 1-8). Ovo je prva nota u akordu nade – otkriti sebe kao dijete i prijatelja Božjega.

Svako djelo, svaki čin solidarnosti, svako društveno prijateljstvo nalazi temelj u tom otkriću. Jer ako smo djeca istog Oca, to znači da živimo među braćom i sestrama. A pred bratom i sestrom ne ostaje se ravnodušan. *Svi smo braća* podsjeća upravo na ovo: nada nije nešto što stječemo sami, živeći sami, neovisno o drugima. Ne, nada se gradi zajedno, otkrivajući jedni druge kao braću i sestre.

To je druga nota u akordu – otkriće da nismo sami, da drugi postoje, da smo svi povezani i potrebni i da “nitko nije sam spašen” (Ssb, br. 54).

Budući da živimo na ovom planetu i u ovom specifičnom povijesnom trenutku, naša se nada tiče i našeg doma: zemlje. Papa Franjo u enciklici *Laudato si* (=LS), nakon što je rekao da “zajednički dom strašno propada”, poziva nas da probudimo nadu, “jer se u nadi spoznaje da uvijek postoji izlaz, da uvijek možemo promijeniti smjer, da uvijek možemo učiniti nešto kako bismo riješili problem” (LS, br. 61).

Treća nota nade stoga ima okus svježeg vode, miriše na čisti zrak netaknutih šuma, odzvanja zvukom tropske šume ispunjene pjesmom tisuća ptica. I ova nota upotpunjuje akord nade, koji ne bi zvučao skladno kada bi ga se osakatilo, ako bi nedostajala jedna od tri note.

2. NA KONCERTU

2.1. Prvi taktovi – odnos i susret

Laudato si' se pita kakav svijet želimo u budućnosti, kakav planet želimo. *Svi smo braća* pita nas kakve odnose želimo u budućnosti. *Svi smo braća* poziva nas da otkrijemo i hranimo nadu u svijet u kojem “je sve otvoreno” (usp. Ssb, pogl. III.: *Misliti i stvarati otvoreni svijet* br. 87-127), i zasigurno postavlja pitanja i o našem identitetu, misiji i, posljedično, o formaciji.

Prebacujući ova pitanja unutar franjevačke obitelji, možemo se zapitati: mi franjevke i franjevci, kakav budući franjevački svijet želimo prenijeti onima koji će doći nakon nas, koje vrijednosti, koji stil i misao? A posebno, kakve odnose želimo u našem franjevačkom svijetu? I, konačno, želimo li da naš franjevački svijet bude dostupan i otvoren svima?

Laudato si' kaže da je svijet mreža odnosa (valja imati na umu da je "veza" jedna od glavnih franjevačkih kategorija), mreža u kojoj je sve povezano (usp. LS, br. 117). *Svi smo braća* kaže da se ta mreža odnosa nažalost pogoršava, da joj je stvarna prijatna izolacija, ali i predlaže da preuzmemo brigu oko nje i ponavlja da se nada nalazi u kulturi susreta (usp. Ssb, br. 30).

Kako stvoriti kulturu susreta? Papa Franjo podsjeća da "su za svaku promjenu potrebni motivacija i obrazovanje" (LS, br. 15) i da mora biti organizirana tako da se može roditi iz "blaga kršćanskog duhovnog iskustva" (LS, br. 15), a možemo dodati, i franjevačkog. Stoga ne smijemo zanemariti, u našem *Ratio formationis* i u našem *Ratio studiorum*, temu posebne ljudske, društvene formacije i "formacije za okoliš", koja se temelji upravo na ovim papinim uvjerenjima. Čini se doista potrebnim uvrstiti u našu formaciju ovo jako važno pitanje: pitanje o tome kako njegovati kulturu susreta. Jer blizina je ta koja spašava, a ona spašava ne samo čovjeka, nego i njegov dom, zemlju.

2.2. Prethodni taktovi – pozornost i dijalog

Komentirajući usporedu o dobrom Samaritanцу, papa Franjo nas je podsjetio da "smo svi vrlo koncentrirani na osobne potrebe" (Ssb, br. 65) te stoga riskiramo biti ubrojani u kategoriju u kojoj su svećenik i levit, ravnodušni prema "ranjeniku koji leži na zemlji uz cestu" (Ssb, br. 63). Kako bismo točno znali koliko smo doista pozorni prema drugima, možemo se zapitati "smeta li nam, uznemirava li nas to što vidimo nekoga tko pati, jer ne želimo gubiti vrijeme zbog tuđih problema" (Ssb, br. 65). Stoga je jedna od želja, ali ne samo za ovo božićno vrijeme, da se ohrabrimo prihvatiti "model dobrog Samaritanca" (Ssb, br. 66) i "obnovimo poziv koji nas čini građanima vlastite države, ali i građanima cijelog svijeta, graditeljima novih društvenih odnosa" (Ssb, br. 66). U stvari, "svaki drugi izbor vodi ili na stranu razbojnika ili na stranu onih koji prolaze, a da ne suosjećaju s bolju ranjenog čovjeka na putu" (Ssb, br. 67).

Iz ove želje izranja još jedno pitanje: kako možemo biti kreativniji i ne prepustiti se "izgradnji društva isključivosti", već učiniti "krhkost drugih svojom krhkošću" (Ssb, br. 67)? Kako možemo biti pažljiviji prema drugima?

Papa Franjo, govoreći o izvoru nadahnuća za svoju encikliku *Laudato si'*, ukazuje, uz svetog Franju, i na "dragog ekumenskog patrijarha Bartolomeja" (LS, br. 7). Govoreći o izvoru nadahnuća za encikliku *Svi smo braća*, priznaje da

je velikog imama Ahmada Al-Tayyeba smatrao snažnim poticajem (usp. Ssb, br. 29). Ovim nudi konkretan i jasan primjer dijaloga, koji su kršćani, polazeći od svog neotuđivog identiteta (usp. Ssb, br. 3), pozvani graditi “sa svim ljudima dobre volje” (Ssb, br. 6).

Kao braća franjevci i sestre franjevke već smo uključeni u dijalog na različitim mjestima i na različite načine, ali možda se možemo zapitati i kako dodatno umnožiti prostore dijaloga i susreta sa svim ljudima, a posebno s onima koji ne dijele našu vjeru, ali koji često žive i rade zajedno s nama.

Sveti Franjo nam je ostavio nekoliko praktičnih uputa. Možemo započeti pozdravom: Gospodin ti dao mir! Doista, da bismo nekoga pozdravili na ovaj način, prvo ga moramo “vidjeti”. A onda je pozdrav uvertira dijalogu! Sjetimo se, međutim, da je pozdrav svetog Franje upućen svima, u istoj mjeri i s istom ljubaznošću (vidi Ssb, br. 222-224)! Ne postoji iznimka, jer je u svakome prepoznao sestru ili brata i znao je da u Božjem srcu nema drugorazredne djece!

2.3. U glazbenoj školi

Papa Franjo nam je darovao novu partituru za učenje. Premda nam se čini složenom, znamo ipak da se na početku sva djela čine složenima. Nota za notom, tak za taktom, polako se uvježbavamo za dobru izvedbu. Ova partitura govori o snu o otvorenom svijetu, o svijetu u kojem vladaju susreti, u kojem je moguće

izgraditi nove životne stilove, nove načine gledanja i razmišljanja. I mi smo odgovorni za izvedbu ovog djela. Stoga treba stvarati procese iznutra (unutar Reda, na primjer, kroz formaciju) i izvana (kroz našu službu u svijetu), procese koji nam mogu pomoći da razumijemo logiku glazbe koja se krije u partituri *Svi smo braća*.

Kako možemo naučiti note ovog novog glazbenog djela? U pomoć nam stiže božićno vrijeme koje nas poziva na tečaj u boljoj glazbenoj školi. Susret je u Betlehemu. Sam Bog doprinosi kulturi susreta i postaje naš bližnji, jednim od nas. Uspostavlja dijalog, u početku bez riječi, satkan samo od pogleda (to je moralo biti veličanstveno – pretpostavimo da je to učinila Marija iz Nazareta – gledati, prvi put od stvaranja svijeta, u Božje oči!). Na blagdan Božića Bog nam daruje svoje lice, jer “nitko ne može iskusiti vrijednost života bez konkretnog lica koje ljubi” (Ssb, br. 87). On je prvi koji je naučio živjeti proročanski i kontemplativni način života i bio je sposoban iskreno se veseliti bez opsjednutosti konzumacijom.

Evo izvora našeg identiteta. Evo gdje možemo naučiti što znači upoznati one koji su daleko i potpuno su drugačiji. Odavde započinje formacija: od razmatranja lica Isusa Krista, umotana u povoj, dok ga ljubi Marija iz Nazareta i grli Josip. To je lice na kojem možemo iščitati da je Bog ljubav (*1Iv 4,16*), Ljubav koja je primijetila da nam je potrebno spasenje te nam je došla ususret. Dijete koje leži u

jaslama jest Riječ preko koje Otac obnavlja dijalog s cijelim čovječanstvom; Riječ koja je postala tijelom radi dijaloga i nastanila se među nama.

Evo gdje je izvor nade! Ondje gdje je Bog, a istodobno je tamo gdje su braća i sestre: On je taj koji je došao, a došao je prebivati upravo među nama.

I mi, generalni poglavari i poglavarke franjevačke obitelji, želimo, u Božjoj školi, pridonijeti pisanju nove partiture

u akordu nade, odnosa i susreta, pažnje i dijaloga: “Betlehemske Dijete” (usp. FF 470). To činimo s napomenom da vam zajedno čestitamo Božić: zajedno želimo da se, na ovaj tako poseban Božić, odvažite uvijek, svugdje, u svim okolnostima, sa svima, sa svom braćom i sestrama, slušati pjesmu anđela koji navještaju: “Slava Bogu na najvišim visinama, a ljudima mir na zemlji – svima! – to On najviše želi!” (usp. *Lk* 2, 14).

DEBORAH LOCKWOOD OSF
Predsjednica CFI-TOR

TIBOR KAUSER OFS
Generalni ministar

MICHAEL ANTHONY PERRY OFM
Generalni ministar

ROBERTO GENUIN OFMCAP
Generalni ministar

CARLOS ALBERTO TROVARELLI OFM CONV
Generalni ministar
Dežurni predsjednik
konferencije franjevačke obitelji

AMANDO TRUJILLO CANO TOR
Generalni ministar